

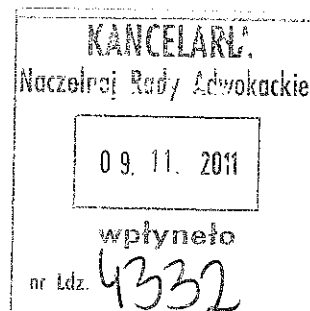
RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia

09. 11.

2011 r.

DO-III-467-3/11/55

Pan

Andrzej Zawara

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16

00-202 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie,

W załączeniu uprzejmie przekazuję Panu Prezesowi, w oparciu o art. 16 ust. 3 i art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (DzU. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm.) projekty zmieniające rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości:

- w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349),

- w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348),

po uwzględnieniu części uwag nadesłanych w toku konsultacji międzyresortowych z uprzejmą prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag w terminie 14 dni.

Z. Pasiński
D Y R E K T O R
Departamentu Organizacyjnego
K. Dalek
Karol Dalek
sędzia

Załączniki:

- projekt z dnia 6.10.2011 r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,
- projekt z dnia 6.10.2011 r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Projekt z dnia 6 października 2011 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia.....2011 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz
ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę
prawnego ustanowionego z urzędu**

Na podstawie art. 22³ ust. 2 i art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.²⁾) w § 10 w ust. 1 dodaje się pkt 25 w brzmieniu:

„25) o odszkodowanie lub zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania – 120 zł.”.

§ 2. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 200, poz. 1326 i Nr 217, poz. 1429 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 142, poz. 830.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 97, poz. 888, Nr 212, poz. 2074, z 2005 r. Nr 41, poz. 393, Nr 219, poz. 1873.

UZASADNIENIE

Od dłuższego już czasu następuje wzrost liczby powództw wnoszonych przez skazanych i tymczasowo aresztowanych, których podstawa faktyczna jest oparta na przyczynach związanych z warunkami przebywania w aresztach śledczych i zakładach karnych.

Niepokojące, gdyż rzutujące na wysokość stawek minimalnych wynagrodzeń pełnomocników – radców prawnych w tego typu sprawach, są nadmierne żądania zgłaszane m. in. z tytułu naruszenia warunków sanitarnych, norm żywieniowych, wyposażenia cel, dostępu do rozrywki i kultury, przekroczenia norm powierzchniowych w celach mieszkalnych, nieprawidłowości leczenia itp. Często osoby skazane i tymczasowo aresztowane żądają zasądzenia z tego tytułu kwot w wysokości 100 000 – 200 000 zł, a niekiedy nawet rzędu od 400 000 zł do 1 000 000 zł (przykładowo sprawy: Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. IC 158/08, Sądu Okręgowego w Lublinie, sygn. I C 629/09, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, sygn. I ACa 694/09, Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. IC 367/07 oraz Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. II C 403/09).

Należy podkreślić, że w większości przypadków dochodzona wysokość roszczeń pozostaje bez realnego związku z podstawą szkody i w rezultacie znacząco odbiega od wysokości sum zasądzanych wyrokami sądowymi.

Porównując wysokość sum zasądzanych przez sądy w tego typu sprawach (zwykle rzędu kilku tysięcy złotych), z żądaniami skazanych i tymczasowo aresztowanych, to stwierdzić należy, że roszczenia powodów w tego typu sprawach są bardzo często rażąco wygórowane. Nierzadkie są również przypadki oddalenia powództw w całości w tych sprawach z uwagi na ich całkowitą bezzasadność.

W konsekwencji powyższego wzrasta obciążenie Skarbu Państwa z tytułu wydatków ponoszonych za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu.

W projekcie wprowadzono rozwiązanie, które powinno złagodzić przedstawiony problem.

W § 10 ust. 1 zmienianego rozporządzenia proponuje się dodanie pkt 25, zgodnie z którym w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie dochodzone przez osoby tymczasowo aresztowane lub odbywające karę pozbawienia wolności, w których podstawa żądania oparta jest na naruszeniu warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, stawka minimalna wynagrodzenia za czynności radcy prawnego wynosi – 120 zł.

Projektowana wysokość opłat należnych radcom prawnym w tego typu sprawach ukształtowana została w analogiczny sposób, jak w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, a więc ryczałtowo.

Należy podkreślić, że zachodzi podobieństwo obu tych kategorii spraw, choć zagadnienia związane z dochodzeniem odszkodowania za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie uregulowane zostały autonomicznie w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

W wymienionych rodzajach postępowań mamy do czynienia z powtarzalnością i podobieństwem podejmowanych czynności procesowych.

Za przyjęciem wskazanego rozwiązania przemawia również okoliczność, że zmieniane rozporządzenie przewiduje przypadki, w których wysokość stawki minimalnej jest powiązana nie z wartością przedmiotu sprawy, lecz z jej rodzajem i charakterem. Rozporządzenie wymienia w § 10 szereg kategorii spraw, w których wynagrodzenie pełnomocnika zostało określone ryczałtowo.

Ograniczenie wysokości stawek minimalnych w przypadku spraw skazanych i tymczasowo aresztowanych występujących z powództwami o zapłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu niezachowania warunków odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania uzasadnia mniejszy od przeciętnego nakład pracy pełnomocników związany z dochodzeniem tych roszczeń. Prowadzenie tych spraw nie wymaga skomplikowanych i pracochłonnych czynności, co uzasadnia miarkowanie wynagrodzeń przysługujących pełnomocnikom.

Projektowany przepis § 10 ust. 1 pkt 25 odnosi się jedynie do roszczeń wynikających z warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Nie obejmuje on wprost do roszczeń wynikających ze stosowania innych kar i środków o charakterze izolacyjnym wykonywanych w warunkach aresztu śledczego lub zakładu karnego wymienionych w art. 32 ustawy – Kodeks karny wykonawczy.

Niemniej jednak projektowana regulacja będzie mogła znaleźć zastosowanie do roszczeń dochodzonych przez osoby odbywające karę aresztu, zatrzymanych oraz wobec których zastosowano środki zabezpieczające związane z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kary porządkowe i środki przymusu na zasadzie wyrażonej w obecnie obowiązującym § 5 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. Zatem we wskazanych kategoriach spraw, w przypadku

analogicznej podstawy faktycznej powództwa możliwym stanie się również stosowanie projektowanej regulacji.

Taki sposób regulacji wynika z faktu, iż w praktyce sądowej sprawy o roszczenia o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie dochodzone przez osoby odbywające karę aresztu, zatrzymane oraz wobec których zastosowano środki zabezpieczające związane z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kary porządkowe i środki przymusu zdarzają się niezmiernie rzadko. Wymienione kary i środki o charakterze izolacyjnym są bowiem stosowane przez krótki okres czasu, co marginalizuje możliwość naruszenia dóbr osobistych osób, wobec których zostały orzeczone.

W § 2 projektu wprowadzono przepis przejściowy, zgodnie z którym w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia będą stosowane dotychczasowe przepisy, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Wprowadzenie regulacji intertemporalnej jest uzasadnione. W przeciwnym razie bowiem mogłoby dojść do wątpliwości interpretacyjnych co do zakresu stosowania przepisów. Przykładowo miałyby to miejsce w sytuacji przyznania powodowi częściowego zwolnienia od kosztów procesu i pokrycia części wynagrodzenia pełnomocnika – radcy prawnego w oparciu o zasady obowiązujące przed wejściem w życie nowej regulacji, to jest według dotychczasowych stawek.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Materia projektowanego rozporządzenia leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt został umieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na osoby, które świadczą pomoc prawną oraz na osoby na rzecz których jest ona wykonywana.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, sądom powszechnym i Krajowej Radzie Radców Prawnych.

Nadmienić należy, że Krajowa Rada Radców Prawnych do chwili obecnej nie zajęła stanowiska w przedmiocie projektowanej zmiany regulacji.

Natomiast uwagi do wskazanego projektu zgłoszone przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, Prezesów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Szczecinie, Katowicach, Gdańsku, Łodzi, we Wrocławiu dotyczyły zasadniczo dwóch kwestii, a mianowicie:

1) zbyt niskiego wynagrodzenia zaproponowanego w projekcie w kwocie – 120 zł za czynności radców prawnych, wykonywane w sprawach opartych na naruszeniu norm powierzchniowych przeznaczonych dla tymczasowo aresztowanych i odbywających karę pozbawienia wolności;

2) zbyt wąskiego zakresu spraw, których dotyczy przedmiot regulacji, tj. związanych jedynie z dochodzeniem zapłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia za tzw. przeludnienie w celach.

Za zasadną uznano uwagę dotyczącą zbyt wąskiego przedmiotu regulacji przewidzianej w § 1 wersji projektu z dnia 10 września 2010 r., a mianowicie kwestii stosowania ryczałtowej stawki należnej pełnomocnikom w sprawach skazanych i tymczasowo aresztowanych występujących z powództwami o zapłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu niezachowania norm powierzchni w celach.

Należało podzielić w tym zakresie stanowisko wskazujące, że zaproponowane uregulowanie jest zbyt kazuistyczne i może nie wyczerpywać wszystkich przypadków dochodzenia roszczeń związanych z warunkami przebywania w aresztach śledczych i zakładach karnych.

W związku z powyższym w § 10 ust. 1 zmienianego projektu zaproponowano dodanie pkt 25, zgodnie z którym stawka minimalna, określona w tym przepisie, tj. 120 zł, będzie miała

zastosowanie w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie wynikające z naruszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

Natomiast nie uwzględniono uwagi dotyczącej zwiększenia przewidzianej w projektowanym przepisie stawki minimalnej w wysokości 120 zł. Zgłoszone uwagi w tym przedmiocie miały charakter ogólny i nie zawierały propozycji co do sposobu wyliczenia „odpowiedniej” kwoty wynagrodzenia za czynności radców prawnych w tego typu sprawach.

Należy podkreślić, że punktem odniesienia do zaproponowania wskazanej stawki była wysokość opłat należnych pełnomocnikom w przypadku spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, która również jest określona ryczałtowo i wynosi 120 zł.

Za przyjęciem wymienionego rozwiązania przemawiało podobieństwo obu tych kategorii spraw.

3. Wpływ na finanse publiczne

W 2009 r. Skarb Państwa wydał 25 486 338 zł na pokrycie wynagrodzeń pełnomocników z urzędu występujących w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych.

W I kwartale 2010 r. na zapewnienie wskazanych usług prawnych budżet poniósł wydatki w kwocie 7 138 929 zł.

Ustalono, że 53% całości wydatków poniesionych przez sądy powszechne w 2009 r., jak również w I kwartale 2010 r. z tytułu opłat za czynności pełnomocników z urzędu (adwokaci oraz radcowie prawni) w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych stanowiły opłaty wynoszące brutto 4392 zł, czyli określone według stawki o której mowa w § 6 pkt 6 nowelizowanego rozporządzenia. Ponad połowa ogółu wydatków ponoszonych przez Skarb Państwa na pomoc prawną świadczoną z urzędu dotyczy dwóch kategorii spraw, wskazanych w § 6 pkt 6 i pkt 7 obowiązującego rozporządzenia, to jest w sprawach gdzie wartość przedmiotu sporu jest wyższa od kwoty 50 000 zł.

Należy podkreślić, że w obu wskazanych wyżej grupach wydatków znajdują się sprawy, w których powództwa wnoszone przez skazanych lub tymczasowo aresztowanych oparte zostały na okolicznościach wynikających z naruszenia warunków odbywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania.

Wprowadzenie projektowanej zmiany winno zatem spowodować zmniejszenie wydatków Skarbu Państwa w części 15 „Sądy powszechne” z tytułu ponoszonych kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radców prawnych ustanowionych z urzędu.

Niemniej jednak zaznaczyć trzeba, iż nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie skutków finansowych wejścia w życie projektu rozporządzenia, gdyż brak jest szczegółowych danych dotyczących wysokości wydatków poniesionych przez Skarb Państwa z tytułu pomocy prawnej świadczonej z urzędu osobom skazanym i tymczasowo aresztowanym, zasądzonych wyrokami sądowymi w zależności od wyniku procesu i wartości przedmiotu sporu, określonych według stawek wymienionych w § 6 pkt 1-7 nowelizowanego rozporządzenia.

4. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

Projekt z dnia 6 października 2011 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia.....2011 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia
przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu**

Na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 oraz art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, z późn. zm.²⁾) w § 11 w ust. 1 dodaje się pkt 25 w brzmieniu:

„25) o odszkodowanie lub zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania – 120 zł.”.

§ 2. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 166, poz. 1317, Nr 210, poz. 1628 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 7, poz. 45, Nr 47, poz. 278, Nr 200, poz. 1326 i Nr 217, poz. 1429 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 142, poz. 830.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 97, poz. 887 i Nr 212, poz. 2073 oraz z 2005 r. Nr 41, poz. 392 i Nr 219, poz. 1872.

UZASADNIENIE

Od dłuższego już czasu następuje wzrost liczby powództw wnoszonych przez skazanych i tymczasowo aresztowanych, których podstawa faktyczna jest oparta na przyczynach związanych z warunkami przebywania w aresztach śledczych i zakładach karnych.

Niepokojące, gdyż rzutujące na wysokość stawek minimalnych wynagrodzeń pełnomocników – adwokatów w tego typu sprawach, są nadmierne żądania zgłaszane m. in. z tytułu naruszenia warunków sanitarnych, norm żywieniowych, wyposażenia cel, dostępu do rozrywki i kultury, przekroczenia norm powierzchniowych w celach mieszkalnych, nieprawidłowości leczenia itp. Często osoby skazane i tymczasowo aresztowane żądają zasądzenia z tego tytułu kwot w wysokości 100 000 – 200 000 zł, a niekiedy nawet rzędu od 400 000 zł do 1 000 000 zł (przykładowo sprawy: Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. IC 158/08, Sądu Okręgowego w Lublinie, sygn. I C 629/09, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, sygn. I ACa 694/09, Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. IC 367/07 oraz Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. II C 403/09).

Należy podkreślić, że w większości przypadków dochodzona wysokość roszczeń pozostaje bez realnego związku z podstawą szkody i w rezultacie znacząco odbiega od wysokości sum zasądzanych wyrokami sądowymi.

Porównując wysokość sum zasądzanych przez sądy w tego typu sprawach (zwykle rzędu kilku tysięcy złotych), z żądaniami skazanych i tymczasowo aresztowanych stwierdzić należy, że roszczenia powodów w tego typu sprawach są bardzo często rażąco wygórowane. Nierzadkie są również przypadki oddalenia powództw w całości w tych sprawach z uwagi na ich całkowitą bezzasadność.

W konsekwencji powyższego wzrasta obciążenie Skarbu Państwa z tytułu wydatków ponoszonych za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu.

W projekcie wprowadzono rozwiązanie, które powinno złagodzić przedstawiony problem.

W § 11 ust. 1 zmienianego rozporządzenia proponuje się dodanie pkt 25, zgodnie z którym w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie dochodzone przez osoby tymczasowo aresztowane lub odbywające karę pozbawienia wolności, w których podstawa żądania oparta jest na naruszeniu warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, stawka minimalna wynagrodzenia za czynności adwokata wynosi –120 zł.

Projektowana wysokość opłat należnych adwokatom w tego typu sprawach ukształtowana została w analogiczny sposób, jak w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, a więc ryczałtowo.

Należy podkreślić, że zachodzi podobieństwo obu tych kategorii spraw, choć zagadnienia związane z dochodzeniem odszkodowania za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie uregulowane zostały autonomicznie w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

W wymienionych rodzajach postępowań mamy do czynienia z powtarzalnością i podobieństwem podejmowanych czynności procesowych.

Za przyjęciem wskazanego rozwiązania przemawia również okoliczność, że zmieniane rozporządzenie przewiduje przypadki, w których wysokość stawki minimalnej jest powiązana nie z wartością przedmiotu sprawy, lecz z jej rodzajem i charakterem. Rozporządzenie wymienia w § 11 szereg kategorii spraw, w których wynagrodzenie pełnomocnika zostało określone ryczałtowo.

Ograniczenie wysokości stawek minimalnych w przypadku spraw skazanych i tymczasowo aresztowanych występujących z powództwami o zapłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu niezachowania warunków odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania uzasadnia mniejszy od przeciętnego nakład pracy pełnomocników związany z dochodzeniem tych roszczeń. Prowadzenie tych spraw nie wymaga skomplikowanych i pracochłonnych czynności, co uzasadnia miarkowanie wynagrodzeń przysługujących pełnomocnikom.

Projektowany przepis § 11 ust. 1 pkt 25 zmienianego rozporządzenia odnosi się jedynie do roszczeń wynikających z warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Nie obejmuje on wprost roszczeń wynikających ze stosowania innych kar i środków o charakterze izolacyjnym wykonywanych w warunkach aresztu śledczego lub zakładu karnego wymienionych w art. 32 ustawy – Kodeks karny wykonawczy.

Niemniej jednak projektowana regulacja będzie mogła znaleźć zastosowanie do roszczeń dochodzonych przez osoby odbywające karę aresztu, zatrzymanych oraz wobec których zastosowano środki zabezpieczające związane z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kary porządkowe i środki przymusu na zasadzie wyrażonej w obecnie obowiązującym § 5 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. Zatem we wskazanych kategoriach spraw, w przypadku

analogicznej podstawy faktycznej powództwa możliwym stanie się również stosowanie projektowanej regulacji.

Taki sposób regulacji wynika z faktu, że w praktyce sądowej sprawy o roszczenia o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie dochodzone przez osoby odbywające karę aresztu, zatrzymane oraz wobec których zastosowano środki zabezpieczające związane z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kary porządkowe i środki przymusu zdarzają się niezmiernie rzadko. Wymienione kary i środki o charakterze izolacyjnym są bowiem stosowane przez krótki okres czasu, co marginalizuje możliwość naruszenia dóbr osobistych osób, wobec których zostały orzeczone.

W § 2 projektu wprowadzono przepis przejściowy, zgodnie z którym w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia będą stosowane dotychczasowe przepisy, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Wprowadzenie regulacji intertemporalnej jest uzasadnione. W przeciwnym razie bowiem mogłoby dojść do wątpliwości interpretacyjnych co do zakresu stosowania przepisów. Przykładowo miałyby to miejsce w sytuacji przyznania powodowi częściowego zwolnienia od kosztów procesu i pokrycia części wynagrodzenia pełnomocnika – adwokata w oparciu o zasady obowiązujące przed wejściem w życie nowej regulacji, to jest według dotychczasowych stawek.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Materia projektowanego rozporządzenia leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został umieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na osoby, które świadczą pomoc prawną oraz na osoby, na rzecz których jest ona wykonywana.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, sądom powszechnym i Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Uwagi do wskazanego projektu zgłoszone przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, Prezesów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Szczecinie, Katowicach, Gdańsku, Łodzi, we Wrocławiu dotyczyły zasadniczo dwóch kwestii, a mianowicie:

1) zbyt niskiego wynagrodzenia zaproponowanego w projekcie w kwocie – 120 zł za czynności adwokatów, wykonywane w sprawach opartych na naruszeniu norm powierzchniowych przeznaczonych dla tymczasowo aresztowanych i odbywających karę pozbawienia wolności;

2) zbyt wąskiego zakresu spraw, których dotyczy przedmiot regulacji, tj. związanych jedynie z dochodzeniem zapłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia za tzw. przeludnienie w celach.

Za zasadną uznano uwagę dotyczącą zbyt wąskiego przedmiotu regulacji przewidzianej w § 1 wersji projektu z dnia 10 września 2010 r., a mianowicie kwestii stosowania ryczałtowej stawki należnej pełnomocnikom w sprawach skazanych i tymczasowo aresztowanych występujących z powództwami o zapłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia z tytułu niezachowania norm powierzchni w celach.

Należało podzielić w tym zakresie stanowisko wskazujące, że zaproponowane uregulowanie jest zbyt kazuistyczne i może nie wyczerpywać wszystkich przypadków dochodzenia roszczeń związanych z warunkami przebywania w aresztach śledczych i zakładach karnych.

W związku z powyższym w § 11 ust. 1 zmienianego rozporządzenia zaproponowano dodanie pkt 25, zgodnie z którym stawka minimalna, określona w tym przepisie, tj. 120 zł, będzie miała zastosowanie w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie wynikające z naruszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

Natomiast nie uwzględniono uwagi dotyczącej zwiększenia przewidzianej w projektowanym przepisie stawki minimalnej w wysokości 120 zł. Zgłoszone uwagi w tym przedmiocie miały charakter ogólny i nie zawierały propozycji co do sposobu wyliczenia „odpowiedniej” kwoty wynagrodzenia za czynności adwokatów w tego typu sprawach.

Należy podkreślić, że punktem odniesienia do zaproponowania wskazanej stawki była wysokość opłat należnych pełnomocnikom w przypadku spraw o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, aresztowanie lub zatrzymanie, która również jest określona ryczałtowo i wynosi 120 zł.

Za przyjęciem wymienionego rozwiązania przemawiało podobieństwo obu tych kategorii spraw.

Natomiast Naczelna Rada Adwokacka w całości negatywnie odniosła się do propozycji zmiany rozporządzenia. Zdaniem samorządu adwokackiego uzasadnienie projektu nie zawiera analizy przyznawania przez sądy zwolnień od kosztów sądowych w sprawach o odszkodowania za przeludnienie w celach. Ponadto w uzasadnieniu brakuje wyliczeń przedstawiających wpływ zwolnień od kosztów na wzrost obciążeń Skarbu Państwa w tych sprawach. W ocenie Naczelnej Rady Adwokackiej nie zachodzi konieczność wprowadzenia zaproponowanej w projekcie nowelizacji, lecz należałoby dokonać zmiany praktyki sądowej, która jest w tym przedmiocie zbyt liberalna.

Wymienione uwagi są niezasadne.

Odnosząc się do kwestii polityki orzeczniczej sądów powszechnych w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub ukaranie, należy stwierdzić, że roszczenia zgłaszane przez osoby pozbawione wolności dotyczą ochrony dóbr osobistych. W tego rodzaju sprawach stwierdzenie oczywistej bezzasadności powództwa na etapie rozpoznawania wniosku o zwolnienie powoda od kosztów sądowych jest zazwyczaj niemożliwe, gdyż nie dotyczy tylko wygórowanej wysokości dochodzonego roszczenia. Bezzasadność powództwa odnosi się bowiem zarówno co do podstaw odpowiedzialności, jak i wysokości dochodzonego roszczenia. Jednocześnie należy podkreślić, że niezawisłość sądów polega na możliwości sprawowania władzy sądowniczej niezależnie od kompetencji innych organów, w tym Ministra Sprawiedliwości.

Zatem postulat Naczelnej Rady Adwokackiej dotyczący zmiany praktyki orzeczniczej sądów leży poza zakresem regulacji wskazanego projektu.

Niezasadny jest również zarzut nierzetelności projektu w kwestii wyliczenia skutków wejścia w życie projektu.

Wskazany projekt rozporządzenia nie reguluje – z natury całkowicie niezależnej od projektodawcy – kwestii wartości przedmiotu sporu w sprawach o odszkodowanie za przeludnienie w celach, a jedynie wprowadza ograniczenie wysokości stawki wynagrodzenia adwokatów w tego rodzaju sprawach.

Zatem zarzut nierzetelności finansowych konsekwencji wzrostu wartości przedmiotu sporu w sprawach o odszkodowanie za przeludnienie w celach jest bezzasadny, gdyż kwestia ta leży poza materią regulowaną przez ten akt prawny.

3. Wpływ na finanse publiczne

W 2009 r. Skarb Państwa wydał 25 486 338 zł na pokrycie wynagrodzeń pełnomocników z urzędu występujących w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych.

W I kwartale 2010 r. na zapewnienie wskazanych usług prawnych budżet poniósł wydatki w kwocie 7 138 929 zł.

Ustalono, że 53% całości wydatków poniesionych przez sądy powszechne w 2009 r., jak również w I kwartale 2010 r. z tytułu opłat za czynności pełnomocników z urzędu (adwokaci oraz radcowie prawni) w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych stanowiły opłaty wynoszące brutto 4392 zł, czyli określone według stawki o której mowa w § 6 pkt 6 nowelizowanego rozporządzenia. Ponad połowa ogółu wydatków ponoszonych przez Skarb Państwa na pomoc prawną świadczoną z urzędu dotyczy dwóch kategorii spraw, wskazanych w § 6 pkt 6 i pkt 7 obowiązującego rozporządzenia, to jest w sprawach gdzie wartość przedmiotu sporu jest wyższa od kwoty 50 000 zł.

Należy podkreślić, że w obu wskazanych wyżej grupach wydatków znajdują się sprawy, w których powództwa wnoszone przez skazanych lub tymczasowo aresztowanych oparte zostały na okolicznościach wynikających z naruszenia warunków odbywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania.

Wprowadzenie projektowanej zmiany winno zatem spowodować zmniejszenie wydatków Skarbu Państwa w części 15 „Sądy powszechne” z tytułu ponoszonych kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radców prawnych ustanowionych z urzędu.

Niemniej jednak zaznaczyć trzeba, że nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie skutków finansowych wejścia w życie projektu rozporządzenia, gdyż brak jest szczegółowych danych

dotyczących wysokości wydatków poniesionych przez Skarb Państwa z tytułu pomocy prawnej świadczonej z urzędu osobom skazanym i tymczasowo aresztowanym, zasądzonych wyrokami sądowymi w zależności od wyniku procesu i wartości przedmiotu sporu, określonych według stawek wymienionych w § 6 pkt 1-7 nowelizowanego rozporządzenia.

4. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.